

Motion till riksdagen 2024/25:1349

av Eric Palmqvist m.fl. (SD)

Levande landsbygd

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
Motivering.....	3
Näringsliv och företagande.....	4
Generellt goda villkor för företagande i hela landet.....	4
Främjandeuppdrag om ökat landsbygdsperspektiv.....	5
Öppna upp för gårdsförsäljning.....	5
Förenkla reglerna för småskaliga slakterier.....	6
Besöksnäringarnas och turismens betydelse.....	7
Lika rätt till vår gemensamma natur.....	7
Förutsättningar för gruvnäringen.....	8
Effektivare tillståndsprövning.....	9
Starta-eget-bidrag till yrkesverksamma.....	10
Bo och bygga.....	10
Regellättnader för byggande, strandskydd och riksintressen.....	10
Bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden.....	11
Kommersiell service, samhällsservice och utbildning.....	12

Tillräckligt stöd för kommersiell service på landsbygden	12
Lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag.....	12
Statliga myndigheters roll på landsbygden	13
Värnad medborgarservice via fysiska servicekontor	14
Möjligheter för utbildning i hela landet	15
Transport, infrastruktur och energi	15
Rimliga väghastighetsgränser, säkerhet och vägunderhåll	15
Upprustning av tåginfrastrukturen	16
Värna regionala flygplatser.....	16
Negativa skatter på drivmedel och resande.....	17
Tillgång till bredband och IT	18
Förbättrad energiförsörjning	18
Jord- och skogsbruk.....	19
Stärkt äganderätt	19
Förbättra det svenska jordbrukets förutsättningar.....	20
Svensk skog är en nationell angelägenhet.....	21
Jakt och fiske	22
God viltförvaltning.....	22
Livskraftigt fiske	22
Landsbygdprioriteringar i regioner och kommuner	23
Kommuners och regioners kärnuppdrag	23

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skapa goda villkor för en levande landsbygd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En levande landsbygd kräver incitament från beslutande organ för ökade möjligheter. Frågor som rör landsbygd, företagande, arbetsmarknadspolitik, infrastruktur, boendemöjligheter och samhällsservice, äganderätt samt jord- och skogsbruk i hela landet, behöver värnas samt beslutanderätten vara svensk. Det finns ingen definierad gräns mellan storstaden och landsbygden. Det finns inte heller någon enhetlig landsbygd i Sverige utan olika typer av landsbygd. I en större skala kan sägas att hela Sverige består av bygder med en eller flera större orter, omgivna av vad som kan kallas ”kring-land”. De större orterna och landet kring dem är beroende av varandra, med industrier, butiker och service i centralorterna, med många boende samt också näringar som jord- och skogsbruk utanför dessa. Många pendlar mellan bostad utanför centralorterna till arbete, skola, vänner och fritidssysselsättningar på annan plats. De tre storstäderna skiljer sig från denna princip. Där är en mycket stor del av kommunens befolkning bosatt i själva staden, det kringliggande området domineras i sin tur av förorter.

Människors behov skiljer sig mellan storstäderna och resten av landet. Långt över hälften av Sveriges befolkning bor på landsbygden i vid bemärkelse. Ändå tycks frågor som är helt grundläggande för denna landsbygd inte prioriteras. Det är politikens uppgift att skapa förutsättningar att bo och försörja sig i landets samtliga delar. En stor del av de städer som utgör centrum i Sveriges olika bygder utgör bas för tung industri, ofta inom de stora exportsektorerna baserade på skog, metallurgi och verkstadsindustri. Påfallande ofta är företagen världsledande. Goda förutsättningar för industrin, inte minst den elberoende, är därför väsentliga för hela Sveriges utveckling.

Under större delen av 1900-talet var den trygga tillgången till elektricitet en av vår industris största konkurrensfördelar, först baserad på vattenkraft, senare även på kärnkraft. Flera tidigare regeringar har emellertid gjort sitt yttersta för att försvåra för kärnkraften. Resultatet är att det geografiskt sett från och med Stockholmsområdet och söderut i landet inte längre finns säker tillgång till icke fossil el och att konkurrenskraften för tung industri här är allvarligt skadad. Vi har under senare år sett elpriser på nivåer som föranlett regeringen att fatta beslut om att betala ut stöd till såväl hushåll som företag. Vi menar att den kärnkraftsfientliga politik som förts inte är förenlig med den från politiskt håll förespråkade övergången till en elektrifierad transportsektor och industri. Den politiskt motiverade förtida nedläggningen av fungerande reaktorer var ansvarslös och skadlig för landet i helhet och Sverige utanför

storstäderna i synnerhet. Samarbetet mellan Tidöpartierna har lett till ett paradigmskifte inom svensk energipolitik. Flera steg mot att etablera ny svensk kärnkraft har tagits och fler kommer att tas.

Debatten kring den egentliga landsbygden handlar i många fall om att kommunal och regional service ska kvarstå. Detta är viktigt. Skolor och dagligvaruhandel på landsbygden behöver därför i förekommande fall skyddas från nedläggning genom riktade insatser och politiska beslut där landsbygdsperspektivet tydligare beaktas.

Debatten behöver i högre grad än idag handla om enskilda medborgares och småföretagares villkor. Det finns en stor innovationskraft även på landsbygden. Landsbygdspolitikens primära syfte är att skapa möjligheter för medborgarna att forma sina liv och sin bygd. Förutsättningarna till entreprenörskap varierar dock stort. Detta kan bero på yttre faktorer som tillgång till digital eller fysisk infrastruktur eller avsaknaden av ett lokalt bankkontor. Vi har inte råd att förlora driftiga entreprenörer på grund av brister i samhällsservicen. Entreprenörer på landsbygden behöver uppmuntran och samhällets stöd. Då landsbygdens förutsättningar tas upp, ska enskilda personer och företag uppleva att de uppmuntras i sina utvecklingsplaner snarare än att de ständigt bromsas. Det behöver finnas utgångspunkter hos myndigheter för företagsfrämjande på landsbygden. Om företagsidéer bromsas tills entreprenören tröttnar, eller om vackra miljöer för boende eller sommarstugor inte tillåts utnyttjas, då kommer landsbygden inte att utvecklas positivt. Denna landsbygdspolitiska motion samlar ett antal av Sverigedemokraternas tankar och förslag från olika politikområden. Förslagen återfinns mer detaljerat i andra av partiets motioner och har det gemensamt att de är bra för Sverige i allmänhet men skulle bidra till att skapa goda villkor för en levande landsbygd i synnerhet.

Näringsliv och företagande

Generellt goda villkor för företagande i hela landet

Svenska företag, från norr till söder, sysslar med allt från rymdindustri till biodling. Det är av vikt att beslutsfattare skapar möjligheter för näringsliv och företagande i hela landet, över ett brett spektrum av verksamhetsområden, för små samt medelstora och stora företag. Inom politiken bör en stabil energipolitik understödjas, fungerande arbetsmarknadspolitik och kompetensförsörjning behövs på alla nivåer. Företag är bra på att vidareutbilda personal, samhället behöver möjliggöra fungerande grundutbildning

och yrkesutbildning i harmoni med företagens behov. Dessutom bör marknads och samhällets behov mötas. Långsiktig planering är nödvändig för att bygga bort behoven inom branscher och yrken där rekryteringsbehoven inte kan tillgodoses under överskådlig tid. Det gäller även de näringslivsområden där behov är tydliga och där ett prognosticerat framtida behov identifierats, samtidigt som öppenhet för nya expanderande verksamheter finns. Almi Företagspartner AB och landsbygdsprogrammets landsbygdsutvecklande åtgärder spelar fortsatt stor roll. Saminvest AB kan bidra med företagarmöjligheter på landsbygd och i dess centralorter. Instruktionerna till dessa aktörer bör vara att bygga på investeringar som ger ökad konkurrenskraft och dess projekt syfta till ökad konkurrenskraft jämte högre hållbarhet. Detta menar vi gemensamt borgar för långsiktighet

Det ska vara enkelt, inte svårt, att starta näringsverksamhet, därför bör regelverket anpassas till möjligheter samtidigt som svårigheter byggs bort. Regeringen har som en del av Tidösamarbetet beslutat att inrätta såväl ett regelförenklings- som ett implementeringsråd vars syften är att se över befintliga regler och tillse att nya regler och direktiv införs på ett sätt som inte hämmar svenskt företagande.

Främjandeuppdrag om ökat landsbygdsperspektiv

En dynamisk mångfald av mindre, medelstora och större företag över hela Sverige är samhälls- och landsbygdsfrämjande. Istället för zonindelning bör goda villkor för företagande gälla oavsett var i landet man väljer att etablera sig eller inom vilken bransch man är verksam inom. Skattesatser, avgifter, regelverk, tillstånd, bygglov och alla andra områden som utgör företagens verklighet, ska vara förmånliga. Vissa näringar är dock geografiskt kopplade till det Sverige som ligger utanför stadskärnorna. Det gäller exempelvis skogsnäringen, gruvnäringen, stora delar av livsmedelssektorn och deras nätverk av underleverantörer och distributörer. Dessa näringar ger upphov till ett brett spektrum av arbetstillfällen och de värdekedjor som dessa genererar bidrar till att knyta ihop stad och landsbygd samt genererar skatteintäkter i kommuner i hela Sverige. Samtliga myndigheter och bolag som har uppdrag att främja näringsliv och arbetstillfällen bör ha som uppdrag att särskilt beakta landsbygdsperspektivet.

Öppna upp för gårdsförsäljning

I Sverige etableras allt fler mikrobryggerier, whisky- och gindestillerier, vinodlingar och liknande. Många gånger etableras dessa i glesbygd där de bidrar till att tillskapa arbetstillfällen och en levande landsbygd. Intresset för dessa är bland

dryckesintresserade stort och inte sällan går det att besöka dessa producenter för att se hur tillverkningen går till. Ett problem för dessa företag är emellertid att de hittills inte tillåtit att sälja de egna produkterna på den egna anläggningen vilket avsevärt minskar deras attraktionskraft som besöksmål. Inte minst bland utländska besökare med mindre förståelse för det svenska alkoholförsäljningsmonopolet än vi har. Vår mening är att svenska producenter ska ges samma möjligheter till försäljning av egna produkter vid produktionsstället som finns i övriga EU. Något som har förutsättningar att generera fler arbetstillfällen inom såväl besöksnäringen som inom bryggeri-, destilleri- och vingårdsnäringen. Det föreligger inte något hinder att genomföra detta utan att avskaffa Systembolagets detaljhandelsmonopol, vilket vårt grannland Finland är ett exempel på. Detaljhandelsmonopolet ska fortsatt gälla med undantag för så kallad gårdsförsäljning.

Regeringen har tagit fasta på riksdagens tillkännagivande om att utarbeta en ny alkohollagstiftning där gårdsförsäljning tillåts och ett lagförslag är att vänta. Sverigedemokraterna har länge drivit frågan om att möjliggöra gårdsförsäljning. Ur ett landsbygdspolitiskt perspektiv är det därför vår förhoppning att kommande proposition kommer att inkludera så många av våra producenter av öl, vin och sprit som möjligt. Detta utan onödiga och tillväxthämmande begränsningar. Det finns ett växande intresse för gårdsbutiker på landsbygden och för närproducerade varor. Detta är en omständighet som kan ge upphov till ökat företagande, utvecklad landsbygd och för en ökad besöksnäring i stort.

Förenkla reglerna för småskaliga slakterier

Förbättrade möjligheter att driva småskaliga slakterier skulle möjliggöra ett ökat utbud av närproducerade livsmedel samt bidra till ökat företagande, fler arbetstillfällen och en gynnsam utveckling på landsbygden genom utökad besöksnäring. Ett småskaligt slakteri kan även ha gynnsam effekt för djurhållande näringars expansion och lönsamhet i närområdet. Det finns även flera fördelar som ökad djurvälstånd, då djuromsorgen i Sverige är god och djuren vid småskaliga slakterier inte transporteras längre sträckor. Därför är det viktigt att reglerna för de småskaliga slakterierna förenklas och att det blir enklare att bedriva gårdsförsäljning av livsmedel, utan att livsmedelssäkerheten och djurskyddet äventyras. Slakteriavgifterna för de småskaliga och mobila slakterierna bör också hållas så låga som möjligt.

Regeringen har på Sverigedemokraternas initiativ utrett vilka åtgärder som kan öka tillgången på småskaliga gårdsslakterier och mobila slakterier och vi ser fram emot skarpa lagförslag på området.

Besöksnäringarnas och turismens betydelse

Sverige är ett fantastiskt land med en varierad natur och ett brett spektrum av verksamheter och möjligheter. Genom den variationsrika naturen med öppna marker, skog, fjällvärld samt stor rikedom på kust och sjöar, ges stora möjligheter till utveckling av turism och besöksnäringar. En uppsjö av intressanta platser, verksamheter och naturmiljöer från Skåne i söder till Lappland i norr utgör alla på sitt unika sätt intressanta besöksmål för såväl inhemska besökare som turister från andra länder. Även företagsevenemang och förestagsresor utgör en viktig del för besöksnäringarna. För en utvecklad näring behövs goda möjligheter och förmånliga företagarvillkor, samhällelig vilja och regional översiktlig planering. Dessutom behöver dessa verksamheter och utvecklad turism välfungerande infrastruktur, goda boendemöjligheter och god tillgång på restauranger och annan service. Nya projekt och höjd omsättning leder snabbt till nya jobb samt tillför kommunerna flera viktiga delar. Turism och besöksnäring bör främjas, inte minst genom översyn och förbättringar av regler för företagare och de tillstånd som reglerar näringarna.

Intresset för Sverige som turistdestination är relativt stort i omvärlden, men konkurrensen med andra besöksmål är hård. Här vill vi betona Visit Swedens roll. Visit Sweden har som huvudsakligt uppdrag att marknadsföra Sverige för utländska turister. Under pandemin gavs Visit Sweden i uppdrag att även marknadsföra Sverige gentemot svenskar, det så kallade Svemesteruppdraget. Vår uppfattning är att detta uppdrag ska permanentas för att fortsatt stärka den inhemska turismen. En expansion av besöksnäringen, såväl tillrest som inhemsk är positiv för hela landet och har potential att vara mycket gynnsam för utvecklandet av Sveriges landsbygder.

Lika rätt till vår gemensamma natur

Renskötsel bedrivs på cirka hälften av Sveriges areal, från norra Dalarna, Hälsingland och norrut. Trots att stora delar av landet på ett eller annat sätt berörs av renskötsel är det förhållandevis få personer som har sin huvudsakliga inkomstkälla från renskötseln som utgör ett av flera konkurrerande intressen om markanvändningen. Som ett led i detta pågår en parlamentarisk översyn av rennärlagen där hänsyn, utöver samers rätt, ska tas till lokalbefolkningens och övriga svenskers tradition, intressen och behov.

Sådana behov och intressen kan röra vår gemensamma rätt till vistelse i skog och fjäll, jakt, fiske, eller skoterkörning såväl för privatpersoner som önskar idka livskvalitethöjande fritidsaktiviteter som för näringsidkare inom besöksnäringen. Ur ett näringsperspektiv är frågan viktig då möjlighet till ett aktivt friluftsliv för boende i landsbygd är av stor angelägenhet likväl som möjligheten till entreprenörskap inom naturnära turism.

Vår hållning är i grunden att alla bör vara lika inför lagen. Intressekonflikterna kring de grundläggande frågorna om rätten till land och vatten i norra Sverige är emellertid många och komplexa men utgångspunkten måste vara att alla svenska medborgare, samer såväl som icke samer, ska ha samma tillgång till vårt gemensamma land.

Förutsättningar för gruvnäringen

Den svenska gruvnäringen har anor långt tillbaka i tiden. Som ett exempel påbörjades brytning i det som idag är känt som Falu koppargruva redan under förkristen tid. Under medeltiden stod den för två tredjedelar av Europas samlade kopparproduktion. Idag innebär större efterfrågan från tillväxtländer tillsammans med en strävan inom EU att bli mer självförsörjande vad gäller olika malmer och mineral en långsiktig trend mot högre priser. Den svenska gruvnäringens tillväxt ska stimuleras på flera sätt. Det är ur ett landsbygdsperspektiv positivt då gruvbrytning oftast sker i landsbygd, vilket inte sällan har resulterat i bildandet av samhällen i anslutning till gruvorna. Gruvetablering förutsätter väl fungerande transporter och stabil tillgång till elektricitet, vilket även gagnar befolkningen i närområdet. Svensk gruvnäring befinner sig i internationell kontext i framkant vad avser forskning och utveckling och en viss del av denna sker i den gruvnära miljön. Flera lärosäten bedriver gruvrelaterade utbildningar. Gruvnäringen har potential att locka högkvalificerad personal till arbete i glesbygd samtidigt som den genererar många arbetstillfällen av mer traditionell art.

Dagens tillståndprocesser är hämmande och behöver förbättras genom att exempelvis förkorta processen för undersökningstillstånd. Att identifiera och ändra hämmande regelverk är högt prioriterat av Tidöpartierna. Ett antal förslag har hittills presenterats av regeringen och fler är att vänta. Samtidigt bör vi betona vikten av att länsstyrelserna hanterar tillståndsansökningarna på ett likvärdigt och rättssäkert sätt. Tillståndprocesserna måste bli snabbare och enklare utan att avkall görs på kraven på miljöhänsyn. Eftersträvansvärt är att den sökande parten endast har en enda instans att vända sig till under samtliga steg i tillståndprocessen. Den snabba utvecklingen avseende elektrifieringen medför att nya mineral, så kallade innovationskritiska mineral,

som tidigare inte nyttjats industriellt, nu efterfrågas. Inte minst har detta adresserats av EU i lagförslaget om kritiska råvaror, The European Critical Raw Materials Act, där 34 så kallade kritiska råmaterial listas och 16 pekats ut som av särskilt strategiskt betydelsefulla.

Att kartlägga dessa och där så är möjligt bryta dem kan utgöra skillnaden mellan att skapa för Sveriges exportindustri nödvändiga värdekedjor, eller att bli beroende av import från diktaturer och länder med oacceptabla arbetsvillkor och ringa miljöhänsyn. Det är av stor vikt att klargöra vilka intressen som väger tyngst. Sveriges mineralstrategi har under en tid varit i behov av att revideras eller ersättas. Arbetet med att uppdatera strategin pågår nu i regeringskansliet och vår förhoppning är att gruvnäringens betydelse för landsbygden och nationen som helhet särskilt beaktas i den färdiga produkten. Med modern teknik finns goda möjligheter till efterbehandlingsmetoder för god miljöstandard, vilket skapar ett mervärde för de som bor i närområdet.

Effektivare tillståndsprövning

Det arbete som Tillväxtverket och Jordbruksverket idag bedriver för att hjälpa och främja företagande av olika slag på landsbygden, till exempel genom rådgivning och finansiering, är mycket värdefullt. Detta främjandearbete kommer också att fortsätta att spela en stor roll. Sverige behöver ständigt investeringar från stat och näringsliv, inte minst för att klara omställningen mot en mer uthållig produktion, särskilt på landsbygden. Samtidigt vittnar många företagare om omfattande problem när miljöintresset ska balanseras mot investeringsbehoven. Ekonomiska intressen och andra samhällsintressen måste alltid kunna vägas mot ett aktuellt miljöintresse och en god balans måste hittas. De krav som ställs av miljöskäl måste innebära en positiv inverkan på miljön, vilket inte alltid är fallet idag och begränsningar av verksamhetsutövare måste stå i proportion till det problem som ska avhjälpas med begränsningen. Absoluta miljökrav utan möjlighet till avvägning mot andra värden bör således inte ställas i lagstiftning och konsekvensanalyser bör göras innan större beslut tas.

Sverigedemokraterna har tidigare lagt en rad förslag syftande till effektivare och mer rättssäkra tillståndsprövningar. Arbetet med att förenkla och effektivisera tillståndprocesserna har som ett led i samarbetet mellan Tidöpartierna initierats av regeringen. Vår målsättning är exempelvis att företag inte ska behöva ha kontakt med fler myndigheter än ett absolut minimum för att starta eller utöka en verksamhet och att endast utökningen, inte hela verksamheten, tillståndsprövas då utökad verksamhet planeras. En tydlig strävan mot likabehandling av tillståndshandlingen oavsett i vilken

landsända eller av vilken myndighet den sker ska råda. Samtliga myndigheter bör dessutom ges ett främjandeuppdrag, där de strävar efter att hjälpa företag att nå upp till och agera i överensstämmelse med regelverk och lagstiftning.

Starta-eget-bidrag till yrkesverksamma

För att gynna företagande och för att fler ska ges möjlighet att starta företag bör möjligheten att införa ett starta-eget-bidrag för yrkesverksamma där tiden för tjänstledighet förlängs till 12 månader undersökas. Detta bör ske i kombination med att ett program för starta-eget-bidrag lanseras. I många fall finns innovativa, marknadsmässiga idéer till verksamhet hos yrkesverksamma personer, inte minst på grund av den erfarenhet, kompetens och vetskap om marknadens behov som de personerna besitter. Inte sällan har arbetstagare egna idéer, visioner och drömmar om egen verksamhet, som på ett eller annat sätt har kopplingar till den egna arbetslivserfarenheten. Av den anledningen behövs samhällseliga incitament med syfte att stimulera till ökad företagsverksamhet.

Bo och bygga

Regellättnader för byggande, strandskydd och riksintressen

Det är attraktivt att få bo och att få bygga nära vatten, därför är ett rimligt strandskydd som i högre grad tillåter byggande, en viktig landsbygdsfråga. Landsbygdkommunerna tvingas idag konkurrera med storstadsområdena om att kunna behålla boenden, attrahera företag och kvalificerad arbetskraft. Möjligheten till boende eller fritidshus till rimligt pris i attraktiva lägen skulle kunna vara en viktig konkurrensfördel och därmed hjälpa landsbygden att utvecklas. För att det ska bli verklighet behöver strandskyddsreglerna reformeras. År 2009 ändrades strandskyddslagstiftningen med syftet att förtydliga bestämmelserna och för att medge anpassning av lagstiftningen till lokala och regionala förhållanden. I och med lagändringen fick alla kommuner möjlighet att ge dispens för strandnära områden, med hänvisning till landsbygdsutveckling. Tvärtemot intentionerna har länsstyrelserna på många håll i landet i samband med lagändringen beslutat om ett utökat strandskydd och ökat antalet riksintressen vid vattennära lägen. Naturvårdsverket har vid en översyn konstaterat att det nu finns stora områden med utvidgat strandskydd utan tydligt angivna motiv från länsstyrelsernas sida. Förutom att detta står i strid mot

lagstiftarens intentioner leder det till negativa konsekvenser för landsbygdskommunerna.

Strikta strandskyddsregler motverkar landsbygdsutveckling, försämrar för jord- och skogsbruk och verkar hämmande för besöksnäringen. Reglerna är otydliga och ger utrymme för varierade tolkningar av olika länsstyrelser. Ett tydligare och enklare regelverk är nödvändigt. Grundläggande bör vara att markägare i normalfallet ska kunna stycka av tomter på egen mark och att såväl bostads- som fritidshus ska kunna uppföras utanför stadsplanerat område inklusive nära vatten, så länge fri passage garanteras längs vattnet och så länge en viss andel av vattendragets stränder lämnas obebyggda. Strandskyddet bör i högre grad regleras på kommunal nivå och länsstyrelsernas möjlighet att överpröva utfärdade kommunala bygglov i strandskyddslägen bör kraftigt begränsas. Det bör utredas om regionerna som en del av sitt nya ansvar för regionalt utvecklingsarbete ska ges en tydlig samordnande roll i kommunernas arbete med strandskydd regionalt. Man måste ta tydligare hänsyn till det lokala inflytandet över var det ska vara tillåtet att få bygga strandnära. Vi är överens med regeringen om att strandskyddet ska reformeras, vilket aviserades i december 2023 och är en överenskommelse mellan Tidöpartierna.

Riksintressena övertrumfar ofta kommunala byggplaner vilket innebär problem för tillväxt och byggnation. Det påverkar förutsättningarna för boende negativt. Skyddsnivån, antalet skyddade områden och dessas geografiska utbredning behöver begränsas samt tillväxt och boende på landsbygden möjliggöras.

Möjligheter till lättnader i regelverket för markförsäljning ovanför odlingsgränsen bör undersökas, i syfte att så långt det är möjligt skapa likvärdiga förutsättningar till markförsörjning och tillväxt i landets alla delar. Odlingsgränsen löper i norra Sverige från nordost till sydväst en bit nedanför fjällområdet och motsvaras i Jämtland och Härjedalen av de så kallade renbetesfjällen och mark ovan gränsen är till största delarna statligt ägd. Gränsen har betydelse som berör rennärlagen och vissa jakt- och fiskerelaterade regelverk. Ovanför odlingsgränsen är möjligheten för kommuner att köpa mark kraftigt begränsad, vilket innebär en risk där tillväxten kan komma att bromsas på grund av markbrist.

Bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden

Finansiering av bostäder på landsbygden bör underlättas. Det är idag inte ovanligt att värdet på en nyproducerad fastighet på landsbygden understiger byggkostnaden.

Regeringen behöver tillsätta en bred utredning om bostadsbyggande på landsbygden för

att finna lösningar på frågan. De statliga garantier och den långivning som staten indirekt står för idag är viktiga för byggnation på landsbygden och bör behållas. De senaste åren har orimliga krav ställts på enskilda avlopp från bostäder på landet. Det har tvingat boende till kostsamma investeringar, trots att det ibland har givit obetydlig minskning av utsläppen till våra vattendrag och därmed haft tveksam miljönytta. Regleringen och dess tillämpning måste bli mer resultatriktad. Olika lösningar med jämförbara resultat bör accepteras och kraven stå i proportion till miljöeffekterna och utsläppsnivåerna som når vattendrag.

Kommersiell service, samhällsservice och utbildning

Tillräckligt stöd för kommersiell service på landsbygden

Sambandet mellan en fungerande kommersiell service och förutsättningarna för att bo och verka på landsbygden bör betonas. Det kan handla om livsmedelsbutiker, bensinstationer och fackhandel med mera. Dagligvaruhandeln utgör oftast ett viktigt nav i en hel bygd. Inte sällan är butiken en bensinmack eller vice versa. Där erbjuds utöver livsmedel och drivmedel även andra tjänster så som apoteks- och posttjänster. Av den anledningen är det positivt att statligt stöd för kommersiell service i sårbar glesbygd utgår. Denna typ av stöd måste dock utvärderas och följas upp av ansvarig myndighet för att säkerställa att det har avsedd effekt och att nivåerna är tillräckliga för att nå de önskade målen.

En utvärdering bör också beakta om förutsättningarna ändras eller är på väg att ändras genom att exempelvis statliga bolag säljs ut eller planeras säljas ut eller att en ökad del av till exempel Apotekets tjänster och försäljning flyttas till e-handel som kräver paketutlämning. Hänsyn behöver även tas till nya kostnader som tillkommit eller väntas tillkomma som en följd av påtvingade investeringar med anledning av nya lagar och EU-regler.

Lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag

Dagligvarubutiker på landsbygden och särskilt i de glesbefolkade delarna fyller en viktig funktion som servicepunkt och som social mötesplats. Ofta utgör den enda träffpunkten på mindre orter. I en tid då dagligvaruhandeln i allt högre grad sker i stormarknader utarmas möjligheten för lanthandlarna att konkurrera med såväl pris som utbud. Till detta kommer de stora distributionskedjornas minskande intresse av att

leverera sina varor till kunder som beställer små kvantiteter och är avlägset lokaliserade. Ett liknande förhållande råder då det gäller landets bensinbolag, där de stora aktörerna uppvisar ett allt svalare intresse för de minsta och mest avlägset belägna mackarna. Möjligheten att erbjuda flera typer av samhällsservice är därför viktig för handlarna, både som ett led i att kunna locka fler kunder och för att verksamheten ska bli mindre ekonomiskt sårbar.

Lanthateln eller bensinstationen utgör inte sällan ombud för apotek, post, bussgods, varutransportföretag, spelombud, systembolaget och det kommunala biblioteket. Ombuden utgör viktiga nav i de bygder i vilka de är verksamma. Det är viktigt att säkerställa att serviceutbudet på landsbygden inte försämras och att de statliga bolag som verkar i glesbygd genom ombud innehar en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för de som bor och verkar på landsbygden. Regeringen bör uppdra åt de statliga bolagen, exempelvis Apoteket AB, Postnord, Svenska Spel och Systembolaget, att se över sina villkor för att bli ombud och utreda hur dessa kan förenklas. Uppdraget bör även omfatta en översyn av ersättningsnivåerna till ombuden i syfte att höja dessa. Där så är erforderligt ska regeringen återkomma till riksdagen med förenklande lagförslag.

Statliga myndigheters roll på landsbygden

Den mobila plattformen har kommit att bli minst lika viktig som den stationära. Därför är det av stor vikt att statliga myndigheter tillser att de är tillgängliga på olika digitala plattformar för att passa så många användare som möjligt. Detta oavsett var i landet användaren befinner sig och vilket tekniskt verktyg denne använder för att få internetåtkomst. Brottligheten ökar i flera tätorter, även på landsbygden. Exempelvis förekommer det att utländska ligor har systematiserat stölder på landsbygden där upptäcktsrisken ofta är mindre och polisens kapacitet begränsas av stora geografiska ansvarsområden. Polisens förmåga till snabb utryckning vid brott på landsbygden ska öka. Landsbygden ska inte tillåtas bli laglöst land.

Befogenheterna i samband med kontroller vid yttre och inre gränser behöver utökas. Arbetet med att utföra kontroller för att upptäcka utförsel av stöldgods och annan kriminell utförsel måste intensifieras och ges de förutsättningar som krävs för att man ska kunna beivra denna typ av brott effektivt

En konsekvens av coronapandemin var att tröskeln för arbete på distans, från hemorten, minskade. Statliga myndigheter ska uppmuntras att inrätta kontor på många

orter, där anställda kan arbeta på distans och därmed inte behöva resa långa sträckor till centralkontoret i en större ort längre bort. Detta skulle öka möjligheterna för flera personer och yrkesgrupper att arbeta på hemorten. Det är viktigt för familjers bosättning att båda föräldrarna har ett rimligt avstånd till sin arbetsplats. Med nuvarande ordning tar myndigheter i många fall beslut utifrån verksamhetens förutsättningar och väger inte in situationen för de som bor och verkar på landsbygden. Statliga myndigheter ska ta större ansvar för att en gynnsam utveckling för landsbygden ska vara möjlig.

Modern teknik skapar förutsättningar för att förlägga statliga myndigheter och verk utanför storstäderna varför dessa generellt inte bör centraliseras till storstadsregionerna. Forcerad utlokalisering riskerar dock att medföra ekonomiska, sociala, logistiska och organisatoriska problem vilket inte minst Riksrevisionens granskning, RiR 2023:1, pekar på. Utlokaliseringar måste således ske med varsamhet och nyetableringar av myndigheter och verk på landsbygden bör inte ske på ett sätt som äventyrar verksamheten eller kompetensförsörjningen. Rätt genomförda kan utlokaliseringar och nyetableringar av myndigheter och verk på landsbygden ge upphov till positiva effekter för de berörda kommunernas skatteunderlag vilket i förlängningen ökar attraktionskraften att bo på dessa orter. Lärdomar bör dras av tidigare utlokaliseringar i enlighet med de slutsatser Riksrevisionen presenterat i sin rapport.

Värnad medborgarservice via fysiska servicekontor

En förutsättning för en levande landsbygd är god tillgång till offentlig service. Under lång tid har en nedåtgående spiral inneburit att offentlig service dragits undan från landsbygden till följd av ett minskat befolkningsunderlag. Detta har bidragit till att försämra befolkningsutvecklingen än mer. För att kompensera för detta har myndigheter och kommuner satsat allt mer på att erbjuda information och service över internet och telefon, vilket för många utgör ett fullgott alternativ. Samtidigt finns det hushåll i Sveriges glesbygd som ännu saknar tillgång till snabb och stabil internetuppkoppling. Det finns sammanhang där samtal och fysiska möten behövs. Medborgarservicen via fysiska servicekontor ska därför värnas. Detta kan ske exempelvis genom en ökad samverkan mellan kommuner och Statens servicecenter. Där fysiska möten inte kan åstadkommas, ska personal kunna nås via dator, telefon eller videosamtal. Detta kan ge alla medborgare en mer likvärdig tillgång till medborgarservice.

Möjligheter för utbildning i hela landet

Det ska vara möjligt att utbilda sig i landets olika delar. Lokala utbildningsenheter är viktiga för lokal och regional kompetensförsörjning. Ambitionen innebär inte med nödvändighet fler högskolor, men lokala utbildningar med anknytning till lokala näringar ska bevaras och utvecklas, gärna i direkt samarbete med företagen. Mindre högskolor utanför storstäderna kan med fördel samarbeta djupare administrativt med större högskolor och universitet. Mindre skolor utanför tätorterna bör bevaras. Det möjliggör att familjer kan bo utanför tätorterna och möjliggör för företag att förlägga verksamhet på landsbygden. På så vis motverkas också ”stordrift” då ett stort antal elever koncentreras till samma skola, ofta med långa resvägar som följd. Det är lika genomförbart att skjutsa barn från tätorternas ytterområden till en landsbygdsskola som tvärtom. Mindre skolor kan utgöra en bra och trygg miljö för barnen och skolor på landsbygden bidrar till en levande landsbygd. Det bör undersökas om examinerade lärare som tar anställning i områden som av Jordbruksverket definieras som glesbygd kan få en del av sin studieskuld avskriven varje år under den tid de arbetar som lärare i glesbygd. Detta skulle syfta till att åtgärda lärarbristen i glesbygd och genom en välfungerande skola med behöriga lärare öka attraktionskraften för barnfamiljer och därmed bidra till att återskapa en levande landsbygd. En sådan studieskuldavskrivning skulle sannolikt i högre grad än idag möjliggöra skolverksamhet i glesbygd.

Transport, infrastruktur och energi

Rimliga väghastighetsgränser, säkerhet och vägunderhåll

Sänkningar av hastighetsgränser har införts i stor utsträckning. Inte sällan har detta motiverats som en trafiksäkerhetshöjande åtgärd. Mer rimligt vore att åtgärda eftersatt vägunderhåll och att utföra andra säkerhetshöjande åtgärder. Sänkta hastighetsbegränsningar ökar pendlingstiden och minskar den radie utanför centralorterna inom vilken familjer är beredda att bosätta sig. Detta är särskilt påtagligt i landets mest glesbefolkade regioner som präglas av långa avstånd. Säkrare vägar ska eftersträvas snarare än sänkta hastighetsgränser. Den sänkning av hastighetsgränser som pågår sedan några år tillbaka på stora delar av landets landsvägar bör avbrytas och de tidigare hastighetsgränserna bör i de allra flesta fall återställas. Bilen är och kommer i överskådlig framtid att vara en förutsättning för att bo och verka på landsbygden. Denna omständighet gäller för årets alla dagar oavsett väder. Vikten av en välfungerande

vinterväghållning i ett land där snö och is inte tillhör ovanligheter kan därför inte nog betonas. Situationer där snöfall leder till blockerade riks- och europavägar medför oacceptabla samhällskostnader och utgör ytterst en potentiell risk för liv och hälsa.

Upprustning av tåginfrastrukturen

Där järnväg finns och spårbundna gods- och persontransporter är möjliga begränsas dessa ofta av att järnvägarna är av en föråldrad standard. De svenska spårbundna transporterna är därför långsammare än vad som skulle vara möjligt med en modern nationell järnvägsinfrastruktur. Dessutom har punktligheten försämrats under ett antal år. Detta har en hämmande inverkan på näringslivet som är beroende av snabba, effektiva och punktliga transporter. Större transportnytta, inte minst för företag och boende på landsbygden, nås genom satsningar på upprustning av tåginfrastrukturen. Detta snarare än genom satsningar på dyra höghastighetsbanor där kommunikationerna redan fungerar som bäst.

Då det finns en uttalad ambition att öka tågresandet i Sverige är det av högsta vikt att tågen är komfortabla och punktliga. Tågens skick och att de är anpassade för våra nationella förutsättningar och klimat är avgörande för att öka tågresandet. Utbyggnad av mobiltäckning längs spåren för att möjliggöra exempelvis arbete under resan bör anses som en självklar del i en modern tåginfrastruktur. Vidare menar vi att komfort för resenärerna och punktlighet bör väga tyngre vid upphandlingar av tågtrafik än vad som är fallet idag.

Värna regionala flygplatser

Inrikesflyget är idag hotat. I stora delar av landet utgör flygtrafiken den enda möjligheten att på ett snabbt och kostnadseffektivt sätt transportera sig till och från orter. Företag som är i behov av inhyrda experter eller sjukhus som lånar in spetskompetens hör till de som drabbas hårt om restiderna avsevärt förlängs. I värsta fall kan en resa som i normalfallet hade skett över dagen ta uppemot tre dygn om det inte är möjligt att resa med flyg. I ett land som präglas av långa avstånd har flyget en given plats. Inte bara för personbefordran utan för att möjliggöra samhällsviktiga transporter som polisflyg, ambulansflyg och brandflyg. Staten har ett särskilt ansvar att ge de regionala flygplatserna rimliga förutsättningar till överlevnad och utveckling.

Negativa skatter på drivmedel och resande

Skatten på bränsle för privatbilism har länge liknat inget annat i Sverige. Den som tankat bensin eller diesel har betalat mer än hundra procents påslag och skatten har räknats upp varje år per automatik. Efter maktskiftet vänds utvecklingen åt ett annat håll där ambitionen är att människor och företag ska kunna bo och verka i hela landet. Ett exempel på detta är kraftigt sänkta drivmedelspriser 2024.

Vad gäller infrastruktur har förbindelser mellan storstäderna länge prioriterats, medan det finmaskiga nätet av väg och järnväg som håller ihop Sverige negligerats. Detta är en utveckling som måste brytas. Godsleveranser via tågtransporter är inte möjliga i hela landet eller för alla varor. Vägtransport utgör och kommer att utgöra en viktig del under överskådlig framtid. Tillförlitliga och kostnadseffektiva transporter är nödvändiga för att stärka företagets konkurrenskraft och tillväxt i hela landet. Utan fungerande transporter kan företag inte leverera varor till sina kunder, inte erhålla komponenter från leverantörer och enbart rekrytera medarbetare och annan kompetens från den omedelbara närheten. Därför utgjorde den föregående regeringens signaler om införande av kilometerskatt och kraftigt försämrade reseavdrag exempel på landsbygdsfientliga förslag som om de hade realiserats skulle slå hårt mot boende och företag i landsbygd.

I ett till ytan stort land med långa avstånd och gles järnvägsinfrastruktur utgör vägtransporter med personbil, buss och lastbil alltså de enda realistiska transportmedlen för många av landets företag och invånare, varför höga skatter på dessa transportslag upplevs som syftande till att begränsa landsbygdsbors frihet och möjlighet till ett aktivt liv. De som bor utanför större orter reser inte enbart till arbetet utan kör exempelvis barn till fritidsaktiviteter eller till affären för att handla. Transportkostnaden med bil måste vara rimlig för landsbygdsbor även för resor som inte är knutna till arbetet. För företag i landsbygd som redan idag upplever svårigheter med kompetensförsörjning och rekrytering kan denna problematik komma att allvarligt förvärras. Läggs de ökade kostnaderna för transporter genom ett införande av en kilometerskatt till, så kan företagsnedläggningar bli en konsekvens.

Flygskatten medförde redan före utbrottet av coronapandemin negativa effekter för flyget och flyglinjer har lagts ner. Kostnaderna för företag som anlitar exempelvis konsulter eller skickar anställda på utbildningar på annan ort ökar kraftigt när restiderna i vissa fall flerdubblas. Tidöpartierna anser att flygskatten har varit negativ bland annat ur ett landsbygdsperspektiv och har därför enats om att avskaffa den.

Tillgång till bredband och IT

Tillgång till snabb internetuppkoppling möjliggör för människor att kunna bo på landsbygden och för företag och anställda att verka där. Näringsverksamhet är allt mer beroende av snabb och stabil internetuppkoppling, inte minst i takt med att många moment och tjänster automatiseras. Valfungerande IT-tillgång utgör en viktig konkurrensfaktor för arbetstillfällena, kompetens och tillväxt.

Beroendet av internetuppkoppling påverkar människors liv – vård- och samhällsservicetjänster är internetbaserade. Även på fritiden är man beroende av IT där både underhållning och omvärldsrapportering fortsatt flyttar över till internetbaserade medier. Internettillgänglighet är en demokratifråga, då det är via den kanalen vi i hög grad kommunicerar.

Glesbygden är kraftigt överrepresenterad bland geografiska delar som ännu inte kan erbjudas tillgång till snabbt internet. Industriella maskiner och arbetsfordon arbetar idag uppkopplat mot exempelvis tillverkare och beställare. Nästa generations personbilar kommer att kommunicera trådlöst i realtid med olika databaser. Täckningsgraden måste bli högre för att möjliggöra ett liv på lika villkor i hela landet och för alla de användningsområden som är gällande. IT-utbyggnaden ska därför ske i en hög takt.

Det som framkom i Landsbygdskommitténs slutbetänkande om att 100 procent av befolkningen ska ha tillgång till snabbt internet år 2025, är en önskvärd målsättning för att möjliggöra för Sveriges landsbygder att leva och utvecklas. Samtidigt välkomnar vi nya tekniska lösningar som möjliggör en mer kostnadseffektiv utbyggnad av digital infrastruktur i hela landet än traditionellt nedgrävt fiber.

Förbättrad energiförsörjning

En långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushåll som näringsliv behöver säkerställas. Det bör i Sverige skapas kontroll över energiförsörjningen och att en hög grad av självförsörjning prioriteras. Tillgången till leveranssäker, fossilfri och billig el måste prioriteras i hela landet samtidigt som effektivare energianvändning bör eftersträvas. Basen för energiförsörjningen bör vara kärnkraft och vattenkraft. För att säkerställa tillförlitliga elleveranser till konkurrenskraftiga priser finns behov av att framtida elnätregleringar i högre grad öppnar för innovation och tydligare incitament för investeringar kopplat till att stärka driftssäkerheten. Ett bättre dimensionerat energisystem avseende såväl

produktionsenheter som elnät skulle medge att orimliga prisskillnader skulle kunna jämnas ut vilket är ett av våra mål med vår energipolitik.

Jord- och skogsbruk

Stärkt äganderätt

Äganderätten är ett av det demokratiska samhällets viktigaste grundfundament.

Nyttjande av naturen på allemansrättens grund måste ske med respekt och hänsyn till den som äger och brukar marken. Allemansrätten är en sedvanerätt med anor sedan medeltiden och en del av vårt gemensamma kulturarv. Den ger bland annat privatpersoner rätt att plocka bär, svamp och torr död ved eller till att tälta en natt utan att fråga markägaren om lov så länge hänsyn till naturen visas.

Allemansrätten innebär tolkning av vissa lagregler som anger vad som är förbjudet. Den motsatta tolkningen innebär således att det som inte är förbjudet är tillåtet. Innehållet i allemansrätten utformas även genom prejudicerande domar, av vilka det finns förhållandevis få. Som en följd av detta grundar sig många konflikter mellan markägare och nyttjare i oklarhet om vad allemansrätten omfattar. Vi föreslår därför inrättandet av en allemansrättsbalk som tydligare klargör förhållandena.

Liksom äganderätten är helt central för att ett samhälle ska utvecklas positivt är markägarens tilltro till att denne fritt kan bruka sin mark nödvändig för utvecklingen inom jord- och skogsbruk. Detta är speciellt viktigt beträffande skogsbruk eftersom skogar har så lång omloppstid. Generationers arbete och investeringar kan behövas för att åstadkomma avkastning i samband med slutavverkning efter upp till hundra år av skötsel. Samma sak gäller även jordbruk, där dikning, vägbyggnationer och investeringar i byggnader behövs för att upprätthålla produktionen. En levande och brukad landsbygd behövs för många av de arter som lever i Sverige, liksom för att utveckla turismen. Lönsamhet i de areella näringarna är därför helt centralt.

Markbrukandebegränsningar ska i det längsta undvikas och miljöorganisationer ska inte ges möjlighet att ta initiativ till rättslig prövning av beslut som rör normala skogsbruksåtgärder. Mark ska kunna undantas från brukande enbart efter mycket noggrann prövning. Beslut som innebär brukandebegränsningar ska alltid kunna överklagas från markägarens sida. Vid begränsningar ska compensationen vara rimlig. Skydd av skog bör i första hand ske på statligt ägd mark. Vid illegal bosättning på

annans mark ska markägaren inte åläggas någon kostnad och avhysning ska kunna ske på ett enklare sätt än idag.

Förbättra det svenska jordbrukets förutsättningar

Det svenska jordbruket behöver stärkas. En starkare jordbruksnäring ger en större resursbas till landsbygden och ett lönsamt jordbruk är helt avgörande för vissa bygder. Sveriges självförsörjning är lägre än någonsin tidigare. Riksdag och regering måste stå upp för svenska producenter inom EU-samarbetet, eftersom jordbrukets förutsättningar i hög grad regleras på EU-nivå. Sverige är ett skogsland med inslag av jordbruk istället för tvärtom, som är det vanliga i de tongivande EU-länderna. Det innebär att förutsättningarna är annorlunda. Allt från den öppna jordbruksmiljöns betydelse för artbevarande, turism och boende på landet till särskilda förutsättningar för brukandet. EU-reglerna ska alltid vara anpassade till svenska förhållanden, vilket ska vara en central uppgift för svenska regeringar. Sverige måste också tillåtas anpassa stöden till den särslagstiftning som finns i Sverige för djurens och miljöns skull. Det bör exempelvis vara möjligt att införa en betesersättning för i första hand mjölkkor och det bör vara tillåtet att ge stöd till slakteriavgifter och andra avgifter. Nuvarande ordning, då det är oklart om Sverige kan ge stöd för djurskyddsåtgärder som följer av nationella särkrav i svensk lagstiftning, bör ändras.

Skatter och avgifter ska inte heller vara mycket högre i Sverige än i konkurrerande EU-länder. Kriminell djurrättsaktivism ska också bekämpas hårdare. Satsningar med precision på forskning, teknikutveckling, kompetensutveckling ska stärka jordbrukets långsiktiga lönsamhet. Detta är viktigt inte minst eftersom brukande är en förutsättning för biologisk mångfald i odlingslandskapet. Miljöpolitiken och jordbrukspolitiken är sammanflätade. Åtgärder som ger synergier mellan miljö och konkurrenskraft behöver hittas. Även om ökad storskalighet är naturligt och oftast medför ökad lönsamhet, måste det skapas bättre möjligheter till småskaliga verksamheter inom jordbruk och livsmedelsföretag. En ökad grundlönsamhet är central även för att möjliggöra småskaliga verksamheter. Många av de åtgärder som krävs för ökad lönsamhet i svenskt jordbruk kräver ökad statlig finansiering. För ökad lönsamhet krävs även att fler myndigheter ges främjandeuppdrag av det svenska jordbruket i sina regleringsbrev och byråkratin behöver minska. Rättssäkerheten måste också stärkas inom tillståndsgivning och tillsyn i jordbruksnäringen. Den sociala situationen för Sveriges jordbrukare, inte minst djurhållande jordbrukare, måste också förbättras. Realistiska möjligheter för semester, vidareutbildning och familjeliv måste säkerställas. Den offentliga

upphandlingen av livsmedel ska prioritera lokalproducerat framför miljöcertifierade produkter.

Svensk skog är en nationell angelägenhet

Över hälften av Sveriges skogar ägs av enskilda personer, inte sällan av jordbrukare. I stora delar av Sverige är skogsbruket en mycket viktig del av lantbrukarnas ekonomi. Begränsningar av skogsbruket måste därför föregås av noggranna konsekvensanalyser, så att de inte hotar jordbruket. Skogssektorn är en av Sveriges viktigaste näringar och Sverige besitter dessutom världsledande kompetens i alla led, från skogsskötsel till tillverkning av högförädlade träbaserade produkter. Samtidigt är Sverige tillsammans med andra nordiska länder ledande vad gäller naturvårdande uthålligt skogsbruk. Detta är ett arv som måste förvaltas, bevaras och utvecklas. Skogen måste värnas som en förnybar råvarubas för fortsatt utveckling av biomaterial och bioenergi. Sveriges skogar uppvisar en hög grad av mångfald tack vare att vi har en mångfald av skogsägare. En självklar utgångspunkt är att äganderätten ska värnas. Nuvarande skogsvårdslag stiftades med principen ”frihet under ansvar”, men friheten har beskurits väsentligt och i många fall godtyckligt på senare år. Den totala arealen skog undantagen från skogsbruk ska inte ökas. Det behövs inte ur artbevarandesynpunkt och det står i konflikt med ambitionen att kraftigt öka produktionen av förnybara råvaror.

Sverige bör fortsätta att utveckla de metoder som redan används för att arbeta både med produktion och naturvårdshänsyn i den brukade skogen. Detta är grundtanken i den skogspolitik som gäller i Sverige sedan år 1993, men som tyvärr i hög grad frångåtts av föregående regering. För att myndigheter ska kunna besluta om att brukandet av en viss skogsfastighet ändå ska begränsas av miljöskäl, bör därför i normalfallet krävas konstaterad förekomst av akut hotade arter och även i sådana fall bör naturvårdande skötsel enligt avtal med markägaren först övervägas.

Totalt undandragande från skötsel, som till exempel reservatsbildning, ska bara tillgripas efter att andra möjligheter bedömts som otillräckliga. Skogspolitiken är en nationell angelägenhet och ska på alla vis värnas från EU:s inflytande. Svenskt skogsbruk har i århundraden varit lönsamt och behöver inte invecklas i EU:s stödapparater. Det säger sig självt att vi inte ska behöva bege oss till tjänstemän i Bryssels korridorer för att de ska upplysa oss om vad som är bäst för svensk skog och för svenska skogsägare.

Jakt och fiske

God viltförvaltning

Den svenska jakten och viltvården är en tradition med anor sedan urminnes tider och ett kulturarv som ska bevaras. Jakt är ett naturligt sätt att ta tillvara på naturens överskott av vilt. Våra viltstammar är en resurs som ska förvaltas på ett långsiktigt, hållbart sätt som också tar hänsyn till olika intressen i samhället. Beslut som rör jakt, viltvård och rovdjursförvaltning ska hanteras på nationell nivå i samråd med de regioner som är direkt berörda, för att ta tillvara den breda kompetens som krävs. All maktförskjutning till EU på detta område ska motarbetas.

Minskade konflikter och problem mellan rovdjur och människor på landsbygden ska eftersträvas. Alla de stora rovdjuren måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt och det sammantagna rovdjurstrycket måste hållas på rimliga nivåer i hela landet kopplat till dom regionala förutsättningarna. Förvaltning av klövvilt ska vara ändamålsenlig och långsiktig samt ta hänsyn till lokala förhållanden vad gäller trafik, skogsbruk och jordbruk.

Livskraftigt fiske

Det svenska fisket ska förbli hållbart och noga reglerat, vilket innebär en trygghet för konsumenten. Fiskens ”svenska” ursprung är alltså en sorts certifiering i sig och därmed bör offentliga institutioner prioritera fisk som fångats i svenska vatten vid upphandling, framför produkter från den internationella marknaden.

Fiskekvoter tilldelas utifrån vetenskapliga underlag och långsiktig hållbarhet, vilket är helt rimligt. Berörda myndigheter bör dock underlätta för branschens aktörer att bedriva sin verksamhet inom ramarna för tilldelade kvoter.

Sverigedemokraternas ambition är att bevara och utveckla möjligheterna att bedriva fiske från ett flertal hamnar utmed hela Sveriges kust, där fisk kan landas och tas om hand av lokal livsmedelsindustri, vilket skapar levande kustsamhällen. Det småskaliga, kustnära fisket ökar antalet arbetstillfällen i fiskerinäringen, kultur bevaras och den unika skärgårdsmiljön utvecklas. Generationsskiften måste underlättas och möjliggöras genom överlåtande av fiskelicenser, för att ge näringen tillförsikt inför framtiden.

Vidare måste åtgärder vidtas för att minska antalet sälar och skarvar, som utgör betydande problem för det kustnära fisket.

Svensk fiskodling arbetar aktivt med att utveckla kostnadseffektiva metoder med minimal överutfodring och därmed lägre miljöbelastning. Den kan, om den ges rätt

förutsättningar, leda till minskade transporter och sundare kosthållning genom ökat fiskintag och fler arbeten på landsbygden. Näringen har emellertid upplevt sig motarbetad av svenska myndigheter. Svensk fiskodling har därför getts bättre förutsättningar och stöd för att kunna utvecklas. Potentialen är stor, vilket man kan se inte minst i våra grannländer.

Landsbygdsprioriteringar i regioner och kommuner

Kommuners och regioners kärnuppdrag

Många av landets kommuner och regioner har en mycket ansträngd ekonomi. Situationen varierar över landet, men det finns en nord-sydlig dimension i detta och situationen tenderar att vara särskilt ansträngd utanför storstäderna. Det innebär problem för välfärden generellt, men slår extra hårt mot kommuner som redan brottas med utflyttning och sviktande skattebaser. Det finns en olycklig politisk tradition i att fatta nationella beslut, som det sedan åligger kommuner och regioner att genomföra utan att erforderliga medel tillförs. Migrationspolitiken är det mest uppenbara och kostsamma exemplet.

Det är en förutsättning för en stabil utveckling av kommunernas ekonomier att den höga invandringsnivå som länge rått förmås bromsas. Det är inte heller rimligt att flera tidigare självförsörjande storstadskommuner återfinns i toppen av de kommuner som erhåller mest stöd från andra delar av landet, till följd av den politik som tidigare regeringar har fört. En varsam hållning bör intas då staten lägger över ansvar på kommuner och regioner utan medföljande direktfinansiering. Kommuner och regioner bör så långt det är möjligt ges förutsättningar att fokusera på kärnuppdragen, såsom välfärd, skola och infrastruktur.

Eric Palmqvist (SD)

Tobias Andersson (SD)

Thomas Morell (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Mattias Karlsson i Norrhult (SD)

Staffan Eklöf (SD)

Josef Fransson (SD)

Johnny Svedin (SD)

Jimmy Ståhl (SD)

Angelica Lundberg (SD)

Mattias Eriksson Falk (SD)

Jessica Stegrud (SD)

Patrik Jönsson (SD)

Victoria Tiblom (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)